

**ASPECTE PRACTICE ÎN PROCESUL DE DELIMITARE
ȘI DE DEMARCARE A FRONTIEREI DE STAT
A REPUBLICII MOLDOVA ȘI UCRAINA**

Dumitru JOSANU

CZU: 341.222(478+477)

josanudumitru@gmail.com

Republica Moldova este situată în sud-estul Europei și se învecinează la nord, est și sud cu Ucraina, iar la vest cu România, lungimea totală a frontierei de stat a Republicii Moldova este de 1906 km, din care 955 km terestră și 951 km pe cursuri de apă. Frontiera Republicii Moldova cu Ucraina are 1222 km, din care 267 km pe cursuri de apă (inclusiv pe fluviul Nistru) și 955 km terestră. Segmentul central de 453,4 km al frontierei moldo-ucrainene se află sub controlul neconstituțional al autorităților separatiste ale autoproclamatei „Republici Moldovenești Nistrene”.

Identificarea și stabilirea frontierelor vamale, ce despart teritoriile statelor, reprezintă un procedeu complex care impune o serie de operațiuni și proceduri, antrenând activ statele limitrofe în crearea tratatelor și actelor normative ce reglementează procedura de stabilire a frontierelor vamale dintre state, iar ulterior regimul juridic al frontierelor vamale. Stabilirea frontierei vamale se realizează prin două operațiuni interdependente: 1) delimitarea; 2) demarcarea, fiind caracterizate ca fiind distincte una de alta și în același timp coerente și succesive.

Conceptual, delimitarea frontierei reprezintă o procedură complexă, ce cuprinde lucrări de identificare și marcare a hotarelor ce despart teritoriile de stat. Delimitarea frontierelor reprezintă un ansamblu de operațiuni tehnico-juridice, ce are ca scop final stabilirea legală (conforme tratatelor internaționale și actelor normative interne ale statelor limitrofe), și marcarea punctelor de frângere și a traseelor hotarelor teritoriului de stat. Succesivitatea operațiunilor de delimitare a frontierelor poate fi expusă în următoarele etape succesive:

- 1) lucrări de inițiere, ce cuprind operațiuni de cercetare și informare;
- 2) lucrări pregătitoare, ce cuprind operațiuni organizatorice;
- 3) stabilirea punctelor de hotar și materializarea lor pe conturul teritoriului de stat;

4) identificarea și marcarea punctelor ce vor constitui pe viitor hotarele ce despart teritoriile de stat;

5) lucrări de măsurare geotopometrice, ce au ca scop stabilirea poziționării punctelor de hotar;

6) întocmirea documentațiilor și actelor normative naționale și internaționale ce reglementează delimitarea frontierelor de stat ce despart statele limitrofe.

Operațiunea de demarcare reprezintă fixarea în teren a liniei frontierei, potrivit coordonatelor stabilite prin tratatul (ori acte similare) încheiat între state. Dacă delimitarea este o operațiune de negociere, demarcarea se efectuează de comisii mixte, formate de reprezentanții statelor părți. Comisia are următoarele atribuții de bază: să fixeze traseul liniei de frontieră în concordanță cu delimitarea teritoriului de stat pe hartă ce este anexată la tratat; să fixeze semnele de demarcare prin instalarea stâlpilor de beton, metal sau de lemn, ridicări de pământ, copaci, iar pe apă geamanduri etc.; să întocmească documentele de demarcare, ce reprezintă procesele verbale de descriere a traseului, hărții frontierei, procesele – verbale de descriere a semnelor, fotografiile sau scheme ale anumitor porțiuni sau semne de frontieră; după caz, alte atribuții.

Legea cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova [1, art.1], stabilește că demarcarea frontierei de stat reprezintă procedura de desemnare, în conformitate cu materialele de delimitare, a liniei frontierei de stat în teren cu semne de frontieră stabilite. Potrivit Tratatului dintre Republica Moldova și Ucraina cu privire la frontiera de stat [4, p.434], Frontiera de stat dintre Republica Moldova și Ucraina se stabilește în conformitate cu documentele privind delimitarea, care sunt parte integrantă a Tratatului: a) Protocolul-crochiu al liniei frontierei de stat între Republica Moldova și Ucraina; b) Albumul de hărți topografice al frontierei de stat între Republica Moldova și Ucraina, întocmit în urma delimitării frontierei moldo-ucrainene efectuate în anii 1995-1999. Documentele de demarcare urmează a fi aprobate în corespundere cu procedurile interne ale fiecărei părți și intră în vigoare la data primirii ultimei înștiințări privind îndeplinirea procedurilor menționate. Documentele de demarcare sunt pregătite și întocmite în două exemplare, fiecare în limba moldovenească și ucraineană. Regulamentul privind demarcarea

frontierei de stat între Republica Moldova și Ucraina, stabilește că semnelor de frontieră li se atribuie numere de ordine (de la nord spre sud). Semnelor de frontieră de joncțiune li se atribuie denumiri proprii, iar pentru fiecare semn de frontieră se întocmește Protocolul semnului de frontieră. Regulamentul [3, art.7] stabilește că punctele de joncțiune ale frontierei de stat a Republicii Moldova, Ucrainei și României sunt marcate prin semne de frontieră speciale, în baza unui acord trilateral. Pentru semnele frontierei din punctele de joncțiune se întocmesc protocoale speciale, care se semnează de reprezentanții împuterniciți ai Republicii Moldova, Ucrainei și României. În scopul realizării Legii nr. 348-XV din 12 iulie 2001 pentru ratificarea Tratatului dintre Republica Moldova și Ucraina cu privire la frontiera de stat [2] și în scopul organizării și asigurării tehnico-materiale a lucrărilor de demarcare a frontierei de stat dintre Republica Moldova și Ucraina, Agenția Servicii Publice (Cadastru) a fost delegată cu drepturi și obligații de a efectua lucrări de demarcare a frontierei de stat moldo-ucrainene.

Deși demarcarea frontierei moldo-ucrainene este aproape de finalizare, se impune semnarea acordului interguvernamental privind regimul de frontieră dintre cele două țări, care să consemneze încheierea *de iure* a procesului. Este necesară, de asemenea, negocierea și semnarea acordurilor interguvernamentale cu Ucraina privind regimul de frontieră, controlul comun al persoanelor, mijloacelor de transport și mărfurilor, punctelor de contact comune, schimbului de informații; acordurilor și planurilor de cooperare cu România, cu alte state-membre UE sau țări terțe. În cadrul procesului de delimitare și demarcare a frontierei de stat moldo-ucrainene, statele prin legi interne și acorduri bilaterale urmează să stabilească regimul de frontieră, menit să asigure paza frontierelor de stat și prevenirea conflictelor ori incidentelor. Totodată, urmează a se stabili punctele de trecere a frontierei de stat, problemele legate de întreținerea frontierei, a utilizării drumului de frontieră, a trecerii frontierei de către poliția de frontieră, însoțitori de vagoane, locuitori care posedă loturi de pământ pe teritoriul celuilalt stat.

În concluzie, procesul de demarcare a frontierei moldo-ucrainene este îngreunat de existența impedimentelor care stagnează acest procedeu. În virtutea rapoartelor prezentate de reprezentanții ambelor state, precum că procesul de demarcare a frontierei de stat moldo-

ucrainene cunoaște multe progrese, cu regret constatăm că procesul este îngreunat semnificativ. Unul din factorii negativi, ce îngreunează derularea procesului de demarcare este „conflictul transnistrian”.

Faptul că procesul de delimitare a frontierei moldo-ucrainene este aproape finalizat, Republica Moldova nu va putea garanta securitatea frontierei de stat pe perimetrul limitrof al porțiunii transnistriene. Scopul Tratatului dintre Republica Moldova și Ucraina cu privire la frontiera de stat este de a stabili un regim juridic al frontierei de stat care să garanteze securitatea de stat a ambelor state.

Un alt factor important care generează impedimente la realizarea Tratatului între Republica Moldova și Ucraina cu privire la frontiera de stat, este „voința politică” (la care nu ne vom expune, ci doar o constatăm). În cazul dat îl vom cita pe Valentin Beniuc care susține că dacă politicienii Moldovei și formatorii de opinie din Moldova nu concep că edificarea identitară reprezintă baza formării statului și formalizării hotarelor acestuia, atunci ei ori manifestă o serioasă doză de ignoranță sau conștient respingând perspectiva construcției statale. Și într-un caz, și în altul, ambele categorii focusează în frânarea procesului de formare a identității politice și teritoriale, fapt ce rămâne a fi problema fundamentală în calea determinării și legiferării granițelor de stat ale Republicii Moldova [5, p.14].

Referințe:

1. Legea cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova nr.215 din 04.11.2011. Publicat: 20.04.2012 în *Monitorul Oficial*, nr.76-80 art. 243. Data intrării în vigoare: 01.07.2012.
2. Legea nr.348 din 12.07.2001 pentru ratificarea Tratatului dintre Republica Moldova și Ucraina cu privire la frontiera de stat, Publicat: 27.07.2001 în *Monitorul Oficial* nr. 86.
3. Regulamentul nr. 2003 din 29.01.2003, privind demarcarea frontierei de stat între Republica Moldova și Ucraina, publicat: 30.12.2006 în *Tratate Internaționale*, nr. 34 art. 344, Data intrării în vigoare: 12.01.2004.
4. Tratatul dintre Republica Moldova și Ucraina cu privire la frontiera de stat din 18.08.1999. Ratificat prin Legea nr.348-XV din 12.07.2001. Publicat în ediția oficială *Tratate internaționale*, 2002, vol. 29, p.434.
5. BENIUC, V. Limonografia și trei dificultăți în procesul de stabilire a frontierelor de stat ale Republicii Moldova. În: *Revista științifico-practică* (Ediție specială). Chișinău, 2011.